

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

PLAGIS ÆGYPTIACIS

Exod. VII - XII.

CUJUS

PARTEM PRIMAM,

DE

*TRANSMUTATIONE AQUARUM ÆGYPTI IN
SANGUINEM*

CONS. AMPL. FACULT. PHILOS. ABOËNS.

PRÆSIDE

Mag. JOHANNE BONSDORFF,

Lingg. Orient. & Gr. Prof. Reg. & Ord.

PRO GRADU,

PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERT

ARON WENELL

Wiburgensis.

In Aud. prope Arch. die xxxi Maji MDCCCIX.

H. A. M. S.

ABOË, Typis FRENCKELLIANIS.

Das ist der Nutzen der Hypothesen immer, dass sie zwar nicht die terra incognita sind, die wir suchen oder suchen sollten; dass sie aber das Schiff oft sind, auf dem wir dahin gelangen."

HENSLER,

*“Quis unquam ab Historico fidem exegit? Hoc
habet vitium misera mortalitas, ut veris falsa
multa interdum misceantur.”*

SENECA.

Si verum est quod vulgo tenemus, Orbis & Incolarum ejus cognitionem & historiam, multis nominibus, maximi esse momenti & ponderis, nullamque existere, vel regionem, cujus accuratior descriptio permultum non interlit Cosmographi, vel Gentem, cujus mores & instituta cognoscere non deceat Philosophum; alteram vero terræ plagam, ut physice, ita etiam historice, præ altera esse memorabilem: negari certe non poterit, omnium fere tractuum orbis habitati, sic dictum *Orientem*, maximam semper tueri dignitatem. Ut enim taceamus, non modo humani generis & culturæ omnis incunabula ex Oriente repetere velle *Historicos*, verum etiam pleraque, quibus regimur aut irretiti sumus, opinionum commenta, in Oriente, vera omnis superstitionis patria,

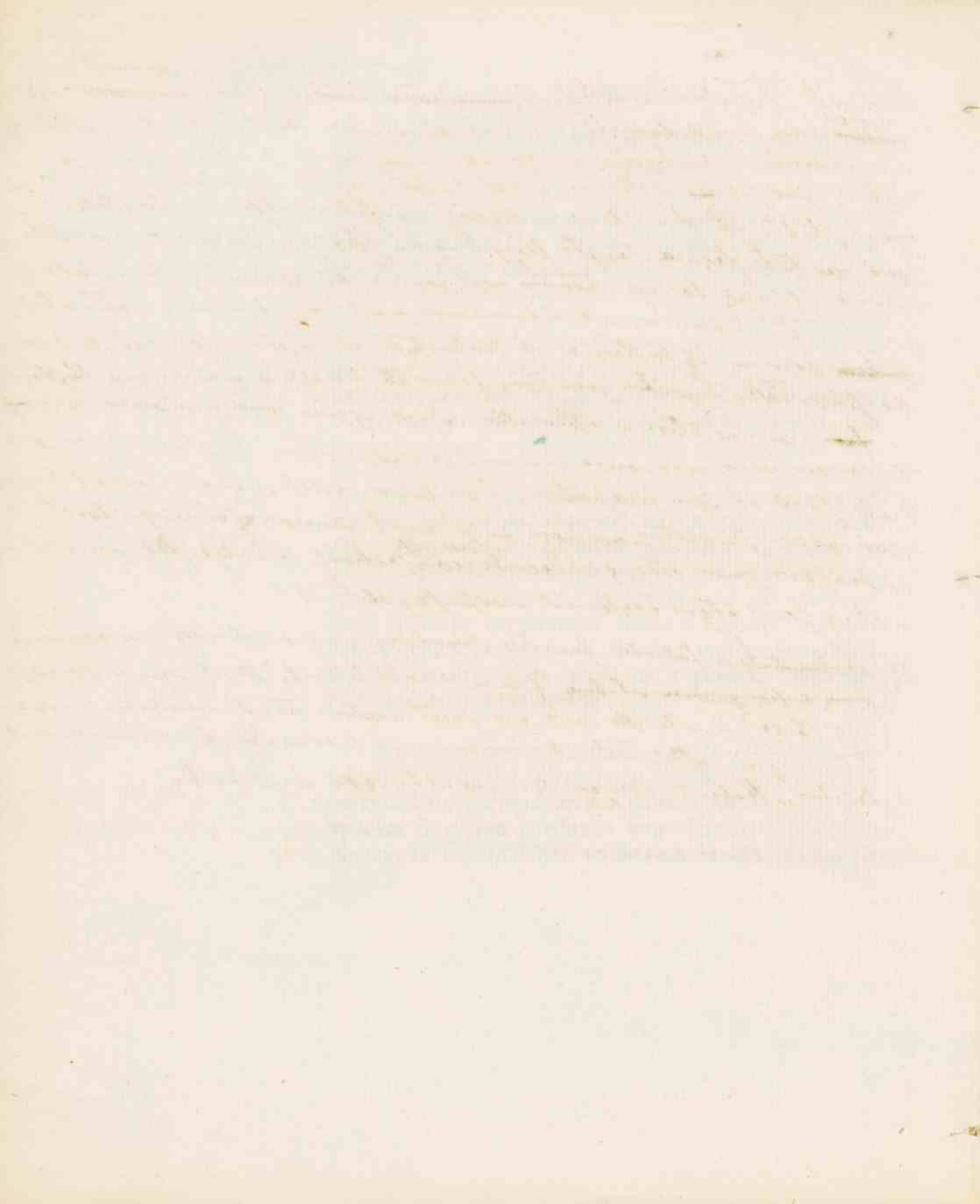
#
 tria, nata esse & efficta; fabulasque, quas egerunt
 Majores, feris Nepotibus sacras semper esse & vene-
 rables: ipsa Religionum positivarum, quas in Orbe
 etiamnum dominari novimus, quasque omnes matris
 instar fœcundissimæ genuit & fovit Oriens, satis su-
 perque testatur origo, celebriorem & nobiliorem O-
 riente vix ullum esse terræ nostræ angulum. Si ve-
 ro, quantum Judaicæ & quæ eidem subnata est Chri-
 stianæ Religionis Oraculis e penitiori Orientis co-
 gnitione lucis accedat, perpenderit: clarius adhuc
 patebit, Orientem summa, Sacrorum Bibliorum præ-
 cipue Interpretis, attentione esse dignissimum. Ob-
 servasse nempe non pœnitet, veram & genuinam lu-
 cernam, cujus face præferente, tenebræ Geographiam,
 Physicam, Archæologiam & Philologiam Sacram ad-
 huc involventes dispellantur, ex Oriente esse peten-
 dam, mirabilemque & multorum adeo, ut dicere pu-
 deat, oculos fallentem fascinantemque, quo Sacra sæ-
 pius illita est Historia, fucum, prout soli cœlique,
 quod spectant narrationes Biblicæ, natura, orienta-
 lisque genius & narrandi spiritus melius innotuerit,
 dignoscere subtusque latentem veritatem historicam
 eruere valere Interpretem.

Quod quidem cum nobis quoque Historiam Mo-
 saicam *De Plagis Ægyptiacis* Exod. VII - XII. per-
 currentibus, animadvertere licuit; omnem fortassis
 operam & oleum perditum non ibimus, si, quæ ex
 Itinerariis Orientalibus ad sacram hancce pericopam
 illu-

(consentient)

Evidenti Dissert. Tuam lectori ~~procedamus talis dictum; per~~ ^{iam in p. se offert qui non omnes quidem} ~~affery~~
~~quidem~~ ^{respon} haec Seneca: Quis est . . . ? Quod quidem dictum licet a posterio-
ribus declaretur & mitigetur verbis; eo minus tamen proterendum vide-
batur, quo fit ~~se~~ ^{certum}, Se, ~~de~~ ^{de} ~~Clas~~ ^{Clas} auctor, in tota dissertatione id omni-
agere studio, ut ~~Scriptoris~~ ^{Scriptoris} antiquissimi fidem atque auctoritatem,
quae per tot saecula sancta semper ad nostra fere tempora mansit,
omnino infringas, falsaque ^{multo} esse contendas, quae ab ipso relata le-
gimus. Sed redeamus eo, unde ortum suum proter dixit sermo. Postulatur
~~quidem~~ ^{quidem} proximum ab Historico ut dexteritate, ut veritate, gaudeat, & deinde
de sinceritate. Sequitur jam hinc fidem ab illo esse exigendam, qui Histori-
ci ~~sed~~ ^{sed} ~~veritate~~ ^{veritate} ~~aliquis~~ ^{aliquis} affirmatur. Neque igitur ~~taed~~ ^{taed} probanda, nec, ~~af-~~
taequam vera afferenda fuerunt Seneca verba. Applicemus jam quae
dicta sunt ad rem praesentem! Cui fidem Mosi, utprope unico & huius.
cui rerum scriptori, omnem eripimus? Annon ~~et~~ ^{et} ei magis foret
credendum, quam aliis, qui deinde ^{non nisi} ~~conjecturis~~ ^{conjecturis} indulgentes omnia
melius scire atque declarare prope se putant?

* Inducit Ipsi salvator sanctus Abraham cum dicit ille viro loquens
~~form, & sic quidem, ut hinc fidem Mosi tribuit. Dicit namque Abraham~~
(Luc. 16: 29.) dicit ille viro, qui propt motum tantis verabatur crucia-
libus, & qui postulavit ut Saxonis ad fratres eius & hortaturus mit-
teretur; Habent Mosem & Prophetas, eos audiant.

illustrandam colligere datum fuit, momenta, Specimine hocce Academico, aliorum subjecerimus examini: qua fieri poterit brevitate demonstraturi, plagas, quibus olim, Israëlitis e terra servitutis commigraturis, vexabantur Ægyptii, neque hodie in Ægypto esse inauditas, sed sponte naturæ, eadem, qua in textu sacro recensentur, serie, vertente anno statis temporibus recurrere; adeoque nebulam (ut ajunt) pro Junone amplecti Interpretēs, qui thaumaturgico narrationis Mosaicæ habitu decepti, mala hæcce ad extraordinarium Divinæ omnipotentiae influxum referendo, miracula accumulant miraculis.

Verfabimur autem in hoc opere ita, ut singulis paragraphis, quæ dictis opponi solent, aut opponi omnino posse suspicamur, ingenue diligenterque indicemus & resolvamus dubia. --- Judicent vero Lectores, jurene, an injuria, quis nobis objiciat JAMBLICHI illud: το παλαιον Φυσικωτερον (*).

A 2

§. I.

---

*) Veremur equidem (neque illud sine causa!), interpretationem nostram ægre laturos quotquot sunt, qui mythis & ostentis delectantur litteramque Scripturæ ferviliter premere amant; sed revocent sibi, quæsumus, in memoriam, non modo primum illud a Mose, quo suæ de Israëlitis dimittendis transactioni pondus adderet, coram Pharaone patratum (sic dictum) miraculum, conversionem puta baculi in serpentem (*Exod. VII: 10 seqq.*), a Sapientibus & rerum arcanarum, quos Pharaon ad veritatem

§. I.

Mosen, de Pharaonis cæterorumque, qui vitæ
ejus insidiati erant, morte certiolem factum, dies no-
ëtesque,

miraculi Mosaici investigandam advocasset, peritis five
ἰερογγραμματοῦσι (Ἰ. Μ. Σ. Π.), felici, juxta *litteram* ipsius
textus, succesu imitatum fuisse, sed & cæterorum, qui-
bus Moses inclaruise perhibetur, miraculorum *γνησιότη-
τα*, facultate laudatorum *ἰερογγραμματοῦν* aquam in san-
guinem commutandi & ranas producendi (*Exod. VII: 22,
VIII: 3.*), mirum in modum labefactari: neque frustra
forsan mitiorem periculi hujus philologici expectabimus
censuram. Quamvis enim bonus AUGUSTINUS, cujus au-
ctoritatem *adhuc* oraculi instar sequuntur nostratium mul-
ti, veritatem miraculorum Mosaicorum defensitaturus, plu-
ribus verbis (in *Questionum Libris* & alibi) ostendere an-
nitatur, Sapientes Ægyptiorum, patrata ab Aharone mi-
racula, ope *Diaboli* aut malorum geniorum, *δαίμονιαζον-
των* instar æmulatos fuisse; pace tamen Sectatorum Vni
in orbe Christiano celeberrimi observare licebit, per se
ridiculum esse hocce interpretamentum. Præterquam e-
nim quod cuique textum sacrum legenti planum est,
Thaumaturgos Ægyptios (*ἰαῶνν* & *καμβην*, ex traditio-
ne, five vera, five ficta, expresse nominant Paulus *II
Tim. III: 8*, Paraphrastæ Chaldaei, Talmud Babyl. &
Gemara), imitatione miraculorum Mosaicorum, dignitatem
eorundem voluisse infringere, omniaque ad naturæ & ar-
tis *συνεργείαν* referre; Pharaonem vero, si Thaumaturgi-
am Mosaicam suspectam non habuisset, præstigiatores hos-
ce vix ac ne vix quidem potuisse advocare, nedum tan-
ta pertinacia petitioni Israëliitarum, nisi de factorum caus-
is naturalibus edoctus & persuasus fuisset, resistere: Ve-

Hic melius adhuc in contrariam disferere prosumus partem. Magis enim
est veri simile, Pharaonem gentem Israeliticam non omnino demissis se, nisi
si de supernaturali l. divina motis missione satis superque fuerit
eruditus. Fuit nempe & ipse & praestigiatorum eius tam bene rebus magicis
eruditi ac Moses. Unde enim hic, qui in Aegypto educatus fuit, ma-
jorem, quam alii Aegyptiaci praestigiat & magici, sibi acquisivit
doctrinam verum arcanorum peritiam? etc.

ctesque, quomodo grave illud popularibus suis impositum jugum excuteret, mente sua volutasse, tandemque, scrupulis, qui animum ejus pupugerant, feliciter avulsis, novum Regem, adjuncto sibi fratre Ahazone, adeundi & cum Ipso de Israëlitis ex Ægypto dimittendis transigendi cepisse consilium, satis docent Exodi Capita III & IV (a), modo nucleum a putamine discernere voluerit Interpres. Sistent ergo se Pharaoni, & ut trium dierum, ad festum in deserto cele-

---

terum & recentiorum abunde loquantur testimonia, Orientales populos in genere, artibus præstigiatoris, Magicis & Thaumaturgicis, omni ævo, maxime fuisse deditos & in iisdem exercitatos, adeoque si vel modus, quo suam thaumaturgiam exereuerint Sapientes coram Pharaone prodeuntes, accurate satis explicari & definiri non posset, nullam tamen adesse causam, cur sive Deo, sive Diabolo auctori, eorum tribuamus præstigia. Cfr. *Exod.* XXII: 17. *Deut.* XVIII: 10. *H Chron.* XXXIII: 6. *Jer.* XXVII: 9. *Dan.* II: 2. &c. SHAW *observ. phys. &c.* T. I. p. 396. NIEBUHR *Beschr. von Arab.* p. 121-129. HASSELIQUIST *Resa till Hel. Landet* p. 68. — Ubi autem τῶν ἰερογερματέων thaumaturgiam ad ἐπαύματα τέχνης μαγικῆς ut Auctor *Libri Sapientiæ C.* XVII: 7. se exprimit, retuleris, nescimus fane, quomodo Mosaicam illam, cujus præstantiam ne ipse quidem vindicaverat Moses, e puriori derivare poteris fonte.

a) Horum Capitulorum seriem & quid in recessu habeant, acute explicat auctor libelli: *Erklär. der sämtl. Wundergesch. des Alten Test.* I. Th. p. 159 seqq.

celebrandum, iter Israëlitis concedat, Jovæ nomine, in prima congressione (*Exod. V.*), imperterriti urgent: rati, se pia hac fraude Principem huncce deluros. Quum vero, quid sibi vellet ejusmodi iter, facile intelligeret Pharaos (Israëlitas sc. sub hoc quidem prætextu ex Ægypto plane emigraturos), Jovamque, a quo se misos perhibuerunt, minime agnosceret, non modo assensum ipsis non præbuit, verum quoque, ut durius, quam antea, tractarentur Israëlitæ, imperavit. Aggrediuntur itaque, popularium suorum miseria & querelis concitati, Pharaonem denuo (*Exod. VI. VII.*), &, quo fidem legationi suæ facerent (*b*), baculum Mosis in serpentem commutat Ahaaron. Sed parvi adeo pependit miraculum Pharaos (*c*),
ut

---

b) Quanta fuerit *signorum* (Hebr. נִסִּים) apud Hebræos & Judæos auctoritas, innumera V. & N. Test. loca testantur. Mosen igitur in arte thaumaturgica Divinæ suæ missioni quæsisisse præsidium, non magis mirandum est, quam quod Judæi, Divinam Christi auctoritatem experturi, σημεια (in primis τα απο του ουρανου *Marc. VIII: u. collato Math. XVI: 1.*) ab Ipso exegerint; brevissima namque & facillima ad auram popularem via prisca temporibus erat, famam portentosis extendere factis.

c) In arte serpentes incantandi cum celebres adeo fuerint (quemadmodum & hodie sunt) Ægyptii, ut vel vipersas maxime venenatas manibus pro lubitu tractare & coërcere potuerint, plurimique (quod MICHAËLIS quoque in notis ad Exodum observat) existant serpentes, qui, ubi protensi sunt nec sese commovent, manu complexi, ba-

N. D.
Miraculum Moysi, baculum in serpentem convertentis, de hoc aut, rem-
tam non minoribus implicuisse se praevariam difficultatibus, quam si-
concessissis, divina quaedam vi ~~com~~ editum esse laudatum miracu-
lum. Semper nempe in dubio manebit, an & quomodo serpentes &
vipera, ita omnino naturam suam mutare mutare protulerint, ut
baculi instar gestarentur. Multa quidem narratur & de Aegyptiacis
serpentum incantatoribus et aliam ^{de} aliam gentibus, quae has in arte
praestantes fuerint. Videntur tamen fabulosa non omnes haec nar-
rationes, ita ut recte magis quam fide digna videantur. Si vel
concedamus fieri potuisse, ut serpentes, baculi instar, gestan-
ter, semper tamen videtur incredibile & Pharaonem & Prospi-
ciatores eius tantum in modum fuisse caecos atque stupidos, ut
statim non viderent non fraudem tantum esse miraculum quod
narravit moyses. Si jam haec de re perperam fuit Pharaos, quae -

omnino opuse proclium duxit imitari miraculum etc.

Negus fas esse videtur tam arduo pro lubito verba mutare, ut voca-
bulum ^{unus} dicitur significasse non nisi sonatum deglutienti. Ortum
duxit hoc vocale ex Syriaca l. Chaldaica lingua, ubi etiam signifi-
cat ipsum actum non vero solum sonatum etc. etc.

ut tum quoque (quod et ipse Moses, ut e Cap. IV. patet, veritus) pertinaci animo petitionem eorum abnueret.

culi præbeant speciem (immo *anguem fragilem* Linn., quoties irritatus fuerit aut timore correptus, musculos suos contrahere rigoremque admittere arboris, præter alios Historiæ naturalis Scriptores commemorat LA CEPEDE *Hist. Nat. des Serpens T. IV. p. 255. seqq.*): hæc quidem temere conjeceris, non tantum Sapientes Ægyptiorum, serpentes *naturales*, quorum Ægyptus uberrima est (testante id præter recentiores, AMMIANO MARCELLINO *Rer. Gestar. L. XXII. C. 38*), manu prehensos coram Pharaone projecisse, sed & ipsum Mosen, utpote *omni Ægyptiorum sapientia eruditum, potentemque re atque verbis* (*Act. VII: 21 22*), pari modo suum, fratre Aharone administro, edidisse ejusdem farinae miraculum. Licet namque vulgo urgeant Interpretes, baculum s. serpentem Aharonis *των ἰεργεραμμάτων* serpentes, juxta textum sacrum *Exod. VII: 12. deglutiisse*, eoque ipso Divinam miraculi Mosaici auctoritatem optime vindicari: in eam tamen facile adducimur opinionem, verbum *עלע*, ut sexcenta alia verba Hebræorum activa, non tam de ipso *actu*, quam potius de *voluntate* s. *conatu devorandi* explicandum esse, baculumque s. serpentem, quem e Midianitide s. Arabia (Serpentum æque ac Ægyptus fecundissima secundum SHAW I. c. præf. p. XII.) attulerat Moses (*Exod. IV: 17.*), aut quia magnitudine præcellerit, aut quia mordacior fuerit, serpentes Ægyptios facili negotio in adjacentia *profligare* potuisse latibula, nec Pharaonem, si suorum revera devoratos adspexisset serpentes, mirabile adeo contemnere *potuisse* spectaculum. Cfr. *Deut. XVIII: 11. Ps. LVIII: 5. Eccles. X: 10.* PLINII *Hist. Nat. L. VII: C. II.* & passim ubi de Pphyllis, ser-

meret. --- Tantum tamen abfuit, ut Moſes animo ſuo caderet, aut ſuum Iſraëlitas ex Ægypto educendi deſereret propoſitum, ut potius ipſum Jovam, naturæ miraculorum auctorem potentiffimum, pro re ſua pugnaturum efficacioraque contumaciam Pharaonis frangendi jamjam adhibiturum confideret remedia.

✕ Noverat ſcilicet inclytus Iſraëlitarum, utpote in Ægypto natus & educatus, dux, annuam, quæ protinus jam inſtaret, fluminis Nili inundationem, incolis ob virtutem ſuam agros ſœcundandi gratam licet & beneficam, multorum tamen ſe invicem excipientium malorum & incommodorum perennem eſſe featuriginem, aëriſque & cœli Ægyptiaci naturam plurima quoque civibus maxime moleſta & ſtatis temporibus ingruentia phænomena, imo nefandam peſtilentiam, procreare & gignere; indeque in eam facile adducebatur ſpem, adverſarium ſuum plagis illis divinitus quaſi

---

pentum incantatoribus, fermo: ÆLIANUS *Hiſt. Animal.* L. VII. C. XXXIII. LUDOLFF *Comment. in Hiſt. Æthiop.* p. 137, 138. HASSELQUIST l. c. & p. 315. MAILLET *Deſcript. de l'Egypte* T. II. p. 131. SAVARY *Zuſtand des Alten und Neuen Æg.* I. Th. p. 48. BOECHART *Hieroz.* P. II. L. III. C. VI. THEVENOT *voyages au Levant* P. I. L. II. C. 73. — Imo apud Sinas exiſtere præſtigiatores, qui artis virgas in ſerpentes commutandi peritiam venditent, obſervat HUETIUS *Quæſt. Ainet.* p. 195. Narrat quoque NONNUS *Dianyſiac.* L. XLV., virgam Bacchæ cujuſdam humi abjectam, repliſſe more ſerpentis. Quis vero credat?

Non videtur credibile, moſen nulla alia re impellente, niſi pro
Pharaonem ſedulendi, ad ductum eſſe, ut tantum adgrederetur opus
ſervitorem Pharaonis optime reſta ſibi habere ſeruos, quos
N. + ariditate inundante nilo ſolebant etc.

Videris ſane heic plane oblitum fuiſſe et Pharaonem ^{ſic} & magis ad huc
Preſtigiatorum ejuſ, ut quod in Aegypto natiſſimè educato, omnibus
omnes res, quos inundante Nilo accidere ſolebant, tam bene noſcere
& noſciſſe & debuiſſe, ut etiam ipſe Moſes. Quod autem omnia in
querebant omnia illa mala, quae ex inundatione fluminis oriri ſole-
bant: quomodo tum credere poſſimus Pharaonem omnia illa no-
ſciſſe? Cur ille, qui agere ac moſes in rebus magis inſtructus
fuit, ~~omnia~~ credidit moſen divina adjuvante in res perfectiſſe, quae
tamen ad naturam ſuperſeas referenda erant?

Callatis quibus, 1. 4. & 5. non ſimilium videtur, Pharaonem quos
noſcit autem poſſe & tamen credidit moſen divina
aſſe miſerum, Pharaonem quos poſſe autem
eula ſua, poſſe autem etc.

quasi irrupentibus propediem tactum & attonitum; aut ad morem sibi gerendum coactum fore, aut omnino Israëlitas, Jova sic quidem causam eorum velut agente, in publica oppresorum suorum consternatione, occasionem citius vel serius elabendi nacturos commodissimam. --- Summa igitur arrectus spe, ad saniorum mentem rediturum & veritatem Divinæ suæ missionis agniturum Pharaonem, si in plagis impendentibus attentionem ejus figeret, Regem huncce, ad ripam fluminis, quo quidem illum tum temporis, aquarum incrementa observandi gratia, mane quotidie egressurum sciret (*d*), convenit, ipsique, aquas Ægypti

B

rubo-

Contra dicitur

d) Statuit *Paraphrastes Hierosol.*, Pharaonem, ad refrigerandum se juxta aquas, exisse; alii vero, sive flumen invocandi, sive sacrificandi, sive ambulandi gratia, Regem huncce ad Nili fluentia egressum fuisse conjiciunt. Sed multo probabilior est *Jonathanis* explicatio, Pharaonem, ad observandum Divinationes juxta aquas, ripam fluminis adiisse. Confirmant nempe conjecturam, quæ mox ad Nilum acciderant phænomena, quodque ABENEERA, Regem Ægypti, usque ad sua tempora, mensibus inundationis Nili *Tamus* (i. e. Junio) & *Ab* (i. e. Julio), ad fluvium, incrementa ejus observandi gratia, exire solitum fuisse, commemorat. — Potuit itaque Moses, sine speciali Dei institutione, Pharaonem mane ad ripas Nili exiturum, cognoscere, Ipsique se obviam sistere; sed, quemadmodum canæ placuit antiquitati, cuncta, quæ mente agitarent & decernerent, ad Deum immediate ordinantem, disponentem & impellentem referre; ita hic quoque (*Exod. VII: 15.*) & in tota de plagis Ægyptiacis perico-

ruborem sanguinis (e) mox sibi inducturas, tantumque fluminis foetorem, ut omnes aquam ejus bibere fastidirent, oriturum esse, spiritu, qui neque eum fefellit, significat prophético. Nihil vero aliud, quam vulgare, in annua Nili inundatione hodie quoque conspiciendum, naturæ spectaculum, facti hujus thaumaturgici historiam respicere, cuique, quæ de natura celeberrimi fluminis referunt peregrinatores, consulenti, intellectu erit facillimum. Docentibus namque, qui Ægyptum inviserunt, peregrinatoribus, aquam, alias ad potandum dulcissimam (f), Niloticam,

---

pa, Jovam loquentem & imperantem, immo mentem Pharaonis obfirmantem, introduci, mirum videbitur nemini.

* e) Vocabulum $\square\gamma$ Exod. VII: 17. non de sanguine proprie sic dicto, sed de rubore, colorem sanguinis referente, explicandum esse, vel ex eo, quod recentioris quoque ætatis Ægyptii aquam Nili, teste SANDYS (*Travels &c.* p. 78. Edit. VII: a), in sanguinem transmutari dicitent, evincitur. Lingvæ autem genio minime repugnantem esse hanc explicationem, ex ipsa rubendi notione radicis $\square\gamma\aleph$ (unde & $\square\gamma$ Gen. XLIX: 11. Deut. XXXII: 14. de vino occurrit), imprimis vero e *Joëlis* C. III: v. 4. ubi lunæ in sanguinem conversione, rubicunda ejus in eclipsi facies innuitur, dilucide patet.

f) Cfr. ROSENMÜLLER *Schol. ad Exod. VII: 18.* FABER *Beobacht. über den Orient* P. II. p. 310. seqq. & ÖDMANN *Saml. utur Naturk.* P. I. p. 113-117.

cam, anniversaria mense Junii (g) irruente diluvie,
non tantum colorem rubicundum admittere (h), sed

B 2

&

g) In tempore inundationis annuæ Nili definiendo discrepant parumper inter se peregrinatores. Patet tamen e fidelissimis inter se collatis Itinerariis, inundationem hanc, non certo quodam die quotannis, ut inepte multi prætendunt (ex. gr. MONCONY *voyages* p. 159. coll. 197.) NEITSCHITZ (*Siebenj. Weltbesch.* p. 166.), TROILO (*Orient. Reisebesch.* p. 485.) ALPINUS (*De medic. Aegyptiorum* p. 12.) & SICCARD In *Nouvelles memoires de Missions de la compagnie de Jesus dans le Levant* T. VII: p. 118.), sed varie pro varietate annorum, sensim atque sensim, prout assidui magnique, qui in Abyssinia (unde Nilum originem suam trahere novimus) mensibus Maji, Junii & Julii furere solent, imbres, prius vel ferius irruperint, incidere; mense vero Augusti, summam plerumque attingere altitudinem, nec nisi mense Octobris, aut demum initio Novembris, intra solitas ripas Nilum vulgo sese recipere. Cfr. SHAW *observations Phys. & Geogr.* T. II. p. 172-192., imprimis tabulæ incrementi Nihaci p. 177-180. LARREY *Relat. Histor. & Chir. de l'Expedit. de l'armée D'Orient en Egypte & en Syrie* p. 419. WANSLEBEN *Beschr. v. Aeg.* (in PAULUS *Saml. Oriental. Reisebesch.* T. III. p. 22.), *Ejusd. Neue Besch. einer Reise nach Aeg.* (ibid. p. 164. seqq.) POCOCKE *Besch. des Morgenl.* T. I. p. 311. THEVENOT *Voyages au Levant* P. I. L. II. C. XXII. EABER l. c. p. 117. seqq. ÖDMANN l. c. p. 89. seqq.

N 7 / 10. 17

h) Unde colorem rubicundum, irrupente & pergente inundatione, mutuetur aqua Nilotica, definire non audeamus, aliis e limi, quem ex Æthiopia secum ducat fluvius, natura, aliis aliunde ruborem illum repetentibus; de

& turbidam, putidam, & maleficam adeo fieri, ut, nisi arte eidem mederi scirent incolæ, in summas sese, qua potum, redactos viderent angustias (i): nulla idonea

annua vero ipsius phænomeni existentia nemo quidem dubitet. Cfr. POCOCKE l. c. p. 311. 312. MAILLET l. c. p. 71. WANSLEBEN *Neue Besch.* l. c. p. 164. SHAW l. c. p. 315. ÖDMANN l. c. p. 121. 122. coll. apend. p. 19. & præf. P. II.æ. — Sed neque Nili solum proprius est rubor illico irrumpens. Narrant namque LUCIANUS (initio Libri de *Syria Dea*), LA ROQUE (*voyage de Syrie & du Mont Liban* p. 225.), atque MAUNDRELL (*Reise von Aleppo nach Jerusalem* p. 46.), fluvium Adonidem in Syria, certo anni tempore, sibi quoque colorem adfiscere sanguineum; idemque de lacu Babylonis affirmant PLINIUS *Hist. Nat. L. XXXI. C. V.* & ATHENÆUS *Deipnosoph. L. II. C. V.*

- 2) Nullam potui idoneam aquam, præter Niloticam, in Ægypto existere, jam suo ævo testati sunt JOSEPHUS (*Antiquit. L. II. C. XIV. p. 108.* Edit. HAVERC.), PLINIUS (*Hist. Nat. L. IV: C. I. It. L. VI: C. XXIX.*) & HELIODORUS (*Hist. Æthiop. L. II.*); idemque perhibent recentiores, quos inter MAILLET l. c. T. I. p. 20. his utitur verbis: "Quand je vante si fort l'eau de l'Égypte, il est bon d'observer, que je parle uniquement de l'eau du Nil, puisque c'est la seule en effet qui soit potable. L'eau des puits y est detestable & tres-mal-saine; les fontaines y sont si rares, que c'est une espece de prodige d'y en rencontrer quelqu'une dans toute son étendue; & à l'égard de l'eau de pluie, il seroit impossible d'y en conserver, puisque il n'y pleut presque jamais." — Crescente vero Nilo, aquam ejus ita corruptam esse, ut di-

idonea adesse videtur causa dubitandī, quin idem, ex signis prognosticis a Mose prævisum prædictumque (k), *Exod. VII: 17. seqq.* alludatur phænomenon.

Varia

arrhoeam, bubones & scabiem, bibentes sibi contrahant, auctores nobis sunt POCOCKE l. c. T. I. p. 312. WANSLEBEN *Neue Besch.* l. c. p. 170. & VOLNEY l. c. T. I. p. 146. Solent itaque Ægyptii aquam Niloticam, quamdiu turbida fuerit, aut percolatione (de qua quidem operatione vid. BRUYN *Voyage au Levant* T. II. p. 103, & THEVENOT l. c. P. I. p. 245. 260.), aut etiam masfa amygdalina vasis, quibus ad usus domesticos vulgo excipitur, intus allita (de quo artificio cfr. SHAW l. c. p. 356. POCOCKE l. c. T. I. p. 312. VOLNEY l. c. T. I. p. 11. not. 2. & WANSLEBEN *Beschr. v. Æg.* l. c. p. 24.), claram atque potabilem reddere. Sed num antiquitus adhibita fuerint hæc artificia, de eo quidem, quicquid dicant HARMAR l. c. vers. Germ. FABERI p. 317. & ROSENMÜLLER Schol. ad *Exod. VII: 19.*, vehementer dubitamus. Quin potius e *tom. 24. Exod. VII.* conijcere licet, priscis temporibus, nonnisi circa flumen fodiendo i. e. novos puteos effodiendo, inundationis tempore aquam potabilem incolas sibi comparasse; etenim & hodie, aqua Nilotica limosa existente, potum sibi e cisternis (aqua inundante superioris anni repletis) referente POCOCKE l. c. hauriunt.

- h) Observat WANSLEBEN *Neue Besch.* l. c. p. 164., aquam Niloticam, inde ab incrementi & cum eo conjunctæ corruptionis initio, magis magisque viridem, tandemque, viriditate evanescente, rubidam atque turbidam evadere; indeque, & ex iis quæ MAILLET l. c. T. I. p. 71. POCOCKE l. c. T. I. p. 311, 312. SAVARY *Zustand des Al-*

Varia quidem & diversa in contrariam partem
proferunt miraculorum Mosaicorum patroni argu-
menta

ten und Neuen Ägyptens T. III. p. 135. & (BINOS) Reise durch Italien nach Ägypten p. 97. de viridi Nili accrescentis colore & in ruborem transitione item commemorant, jare colligitur, Mosen aquæ fluminis, cujus inde a pueris probe sibi cognita esset natura & indoles, transmutationem imminentem potuisse prædicere. Illo tamen ipso momento, quo Nilum baculo ferit Aharon, rubefactus fuisse aquas Ægypti, haud facile quisquam, nisi baculo huic vim quandam adjudicare velit effectricem, sibi persuadebit. Adeo autem mirificam vim baculo, quem Orientalium more gerebat Israëlitarum Dux, tribuere, æque absonum esset, ac fabulas de admirandis virtutibus virgarum, *Minervæ* (senilem vultum & rugas cum flore Juventutis commutandi & contra, secundum HOM. Od. XIII: 429 seqq. XVI: 172 seqq.), *Mercurii* (somnia excitandi vel depellendi [demulcendo sc.], eodem auctore Od. XXIV: 1-4. collat. V: 47, 48. II. XXIV: 343, 344. & VIRG. *Æn.* L. IV: 242-244.), *Bacchi* *ἐνέργηθ' ὄνος* (flamas e terra eliciendi secundum Hymn. *Ὀρφικὸν τριτηνὸν & εἰς περὶ κρονον*), *Circæ* (Homines in animalia transformati, juxta Od. X: 238. seqq.), sagittæ *Abaridis* (videlicet JAMBlichum *de vita Pythagoræ* C. XIX. coll. XXVIII. It. BAYLE *Dict. Hist.* art. *Abaris*), & id genus alia commenta, auribusmittere. Quin potius veram & genuinam rationem, cur aqua Nili (*Exod.* VII: 20. VIII: 1-2.) & Maris Rubri (*Exod.* XIV: 16, 21.), terra (*Exod.* VIII: 13.), & petra (*Exod.* XVII: 6.), percussa sistantur baculo, in superstitione seculi querendam esse, suspicamur. Testantur saltem plurima Veterum scripta, an-

menta & dubia; verum si oculo critico, sine partium studio, eadem examinare momentisque suis ponderare volueris, fidem allatæ modo interpretationi minime derogabunt. Sufficiat potiora tantum, quæ præeunte HARMAR fideliter collegit ÖDMANN (1), denuo revocare sub incudem. --- Observant itaque primo, transmutationem aquæ Niloticæ in Exodo commemoratam, tanto minus cum vulgari ejus metamorphosi confundendam esse, quod hæc quidem circa Mensem Junium, ut ex supra quoque dictis apparet, eveniat, illa autem insolito plane, ut putant, anni

---

niquas gentes, in prodigiosis facinoribus edendis, Magices exercitio, & Divinationibus, *virgarum* (quemadmodum nostri quoque præstigiatores circumforanei, ope bacilli, quem manu gestare solent, se suas præstigias edituros jactitant) usos fuisse ministerio; unde nec mirum, Prophetas Ægyptiorum, virgas manu gestasse, proverbiumque illud *virgula Divina*, de rebus, quæ divinitus quasi accidunt, latiali satis tritum esse sermone (Cfr. HUETIUS *Quæst. Alnet.* L. II: C. XII, §. XI. ERASMI *proverbia* Chil. I. Cent. I. N. XCVII. *virgula Divina*. It. BAYLE L. c. not. B.). Israëlitas autem, cæterarum nationum in superstitione duces, & hariolationi olim æque ac hodie Arabes, deditos (cfr. *Levit.* XX: 27 &c. & SHAW L. c. T. I. p. 396 seqq., ab hac eadem religione immunes statuere, eo minus conveniens, quo certius sit, *Hoseam* C. IV: 12. τῆς ραβδομαντείας eosdem increpare.

1) Cfr. FABER l. c. p. 319. seqq. & ÖDMANN l. c. p. 122. seqq.

anni tempore, hiemali scilicet (*m*), acciderit. At quamvis libenter fateamur, importunam, qua Ægyptus ultima vice vexata fuit, cladem, secundum textum Mosaicum *Exod. XII.*, die *XIV*:a Mensis Judæorum septimi, vel ut postea in rebus sacris computatum primi, nostro fere Aprili respondentis (*n*), illam fuisse, primamque ideo, de qua jam quæritur, plagam, respectu ad textum *Exod. IX: 31.* habito, vix ac ne vix quidem *serius* antecedente Februario ex nostra anni ratione potuisse irrumpere; frustra tamen ex *his* concluditur præmissis, omnes plagas intra unum aut alterum mensem, Ægyptum invasisse (*o*). Quia potius ex infra dicendis & ipso, quo plagæ istæ

---

m) Mensem Febrarium ponit ROSENMÜLLER l. c.; ÖDMANN vero (l. c. in *Aperdice P. I. p. 18.*) Novembrem aut Decembrem.

n) Cfr. ROSENMÜLLER ad *Exod. XII: 2.*

o) Intra unicum mensem omnes plagas peractas fuisse contendit USSERIUS (*Annal. V. T. æt. mundi III: p. 20, 21.*), eandemque computationem tuentur BOCCHART cæt. Recte tamen observat ÖDMANN l. c., plagam ordine septimam (*Exod. IX: 18 seqq.*) mense Februario (quod & nos infra demonstrabimus) coortam fuisse, ideoque commutationem aquæ in sanguinem, utpote longe antegressam, ante Febrarium accidisse. Quod vero in *Append. p. 18.* primam hanc plagam mense Novembris vel Decembris irruisse statuit, in eo quidem suo permultum indulgisse videtur arbitrio.

1706

Ad infringendam Celeberrimi Professoris & Oratoris sententiam, qui hiemali
tempore extraordinariam ut ita dicam ~~hanc~~ Metamorphosin Melodiam
accidisse putant, In Classico Dicitur auctor, conjicij non illius sed per
intervallo ingruisse plagas Aegypti, ita ut non tempore hiemali
sed multo jam ante accidisset nisi metam. Ut quare vera sit
haec conjectura, nullo tamen modo firmata ~~haec~~ videtur ea ex
quod (vult) H

Quocumque vero sit conjectura plagas Egypti non illis sed per inter-
ualla ingruisse; nullatenus tamen modo ferri putaverim sententiam
capere, quod hiemali tempore magis Egypti serpentes proesto non habi-
re potuerint. Scimus nempe in Aegypto nunquam tantam frigoris esse
vim, ut quocumque tempore serpentes captari a Prothigraionibus
non possent. Alderius quoque credibile videtur serpentes incantatores
semper serpentes domi habuisse; cum enim potuerunt iubere
serpentes rigidos esse & baculi precium tenere (p. 6. n. 9); quid-
impedit quominus etiam ^{comides quasi} domi habuerint suos serpentes, quo-
nempe semper parati essent ad prostrigendam artem exer-
endam.

~~Haec sequuntur tempore hiemali~~
Sanctum quidem abest, monstrorum videri ranae, colubae, amphibia,
etc. hiemali prodire tempore, ut maxime ^{ut} verisimile omnia
haec insecta noxia non nisi tum temporis existere potuisse. Non
enim antea geram mensis Octobris aut Nov. (p. 11. n. 9.) intra solitas
viuas se recipisse jam ante dictum est. Omnes vero facinus,
quae evasente inundatione ^{Nili} omnia insecta noxia manere; pro-
dicunt igitur rana esse in mensis Dec. & forte feruere, ut prius
vel feruere inuadere coeperit, fluvius ^{que hieme ortam est} inundationem adurit
Unde sequitur ^{non in fine} eorum sententiam ^{et ea ex re infirmitate}, quod tam
temporis neque proesto ^{prostrigant} habuerint serpentes, nec vivere potuerint
ranae & abest insecta etc.

istæ in Exodo commemorantur hodieque in Ægypto oriuntur, ordine conijcere licet, easdem non illico, sed per intervalla, inde a mense Maji præcedentis anni ut Judaicorum Interpretum & JAC. CAPELLI (p) fert opinio, ingruisse. Quæ quidem eo magis arri- det conjectura, quod tum quoque, quomodo Magi Ægyptiorum, cum primum Aharonis coram Pharaone experimentum imitarentur, serpentes præstobabuerint, facilius, quam si hiemali tempore cuncta accidissent, reddi poterit ratio; testantur enim MAILLET (q) & HASSELQUIST (r), serpentes, quibus Ægyptum sca- tere supra observavimus, nonnisi terra absolute arida s. tempore antequam terram inundet Nilus, e latibu- lis suis montanis descendere, illoque intervallo, ser- pentum incantatores sua frequenter exercere præsti- gia. Accedit, nihil cogitari posse monstruosius, quam ranas, culices & muscas, quibus post primam plagam singulatim vexati fuerunt Ægyptii, tempore hiemali in lucem prodiisse brumalesque perferre potuisse in- jurias. --- Deinde objiciunt, transmutationem cujus in Exodo facta est mentio, non modo ad Nilum cum brachiis (נהרות), sed & canales (יארים), stagna (אגמים) & paludes (מקוה טים), immo aquam in va- sis lapideis & ligneis conservari solitam, h. e. ad o-

C

omnes

p) *Hist. Sacra & Exot.* ad annum mundi 2501.

q) l. c. T. II. p. 151.

r) l. c. p. 70-72.

maes Ægypti aquas (s) sese extendisse; tempore autem, quo *vulgare* illud apparet phænomenon, nullam Nili cum canalibus cæterisque a se oriundis rivis & aquarum collectionibus (quia aggeres oppositi non nisi mense circiter Augusti (t) vulgo perumpuntur) esse communionem. Ignoscant vero nobis, quod vetustatem aggerum illorum adeo annosam, ut Mosaica attigerint tempora, maxime habeamus suspectam. Cum enim Peregrinatorum testimoniis certum sit & comprobatum, Ægypti campestria, terræ pulverulentæ, quam durante inundatione secum ducit & seponit fluvius, concretione quotannis elatiora fieri (u), jure omnino colligere nobis videmur, priscais temporibus, dum solum Ægyptiacum multo humilias sine dubio

s) Unde aquam limpidam acceperint Sapientes miraculum Mosis imitari, si *omnis* in Ægypto aqua virtute Mosis thaumaturgica transmutata fuerit, dura prima fronte videri poterit quæstio. Recte tamen respondet ÖDMANN l. c. p. 124., puteos ab Israëlitis effoscos facultatem τοῖς ἱερογραμματεῦσι sua instituendi experimenta obtulisse. Quoniam vero artificio miraculum Mosaicum imitati fuerint, non est ut anxie adeo cum multis inquiramus. Sufficit (quod neminem non agniturum confidimus), eosdem nihil effecisse virtute quadam hyperphysica. Cfr. interim SHUKFORD *Harmon. der Heil. und Profan-Scrib.*

t) Cfr. Auctores supra citatos ad finem not. f).

u) Cfr. FORSKÅL *Flora Æg. Arab.* p. XL. imprimis SHAW l. c. p. 174 - 192, —

dubio erat ac hodie, maximaque aquam superfluam in valles & loca Ægypti dejecta deducendi urgeret necessitas, fluente Nili uberius, quam ut aggerum ad inundationem terræ, quemadmodum hodie, promovendam opus habuerint incolæ adminiculo, effebuisse. --- Mox autem opponunt, metamorphosi Moisaica mortuos fuisse fluminis pisces, aquamque ejus eo usque, ut bibere illam non potuerint Ægyptii, scētuisse; vulgarem vero aquæ Niloticæ transmutationem tales effectus minime producere. Confirmata vero jam conjectura maxime probabili, Canales Nili, antiquissimis temporibus, mox ab incrementi initio, aquæ fluminis patuisse inundanti, oppositio illa haud facile quemquam sollicitet. Asseverant nempe Peregrinatores haud contemnendi (v), *Annem* sic dictum *Trajanum* (Canalem celeberrimum ex Nilo per urbem *Cairo* ductum), antequam viva Nili aqua immittitur, tæterrimum exhalare odorem, aquaque Nili exundantis immista scetorem illum (licet gravior atque gravior fiat prout magis magisque stagnans currente tempore evaserit & exaruerit annis) adhærescere. Utrum vero hodie quoque e piscibus mortuis, an potius ex aquæ stagnantis & sordium in canalem dejectarum putrefactione, an utrinque, scetor ille derivandus, anceps est quæstio. Reticendum tamen non est, Nilum

C 2

hodie,

v) ALPINUS l. c. p. 25., LE BRUN l. c. p. 212., WANSLEBEN l. c. p. 23. imprimis vero THEVENOT l. c. P. I: L. II. C. XXII.

hodie, ut olim quoque, piscium esse ditissimum (x), piscatumque haudquaquam sine emolumento in alveis ejus, recentiori quoque ætate, exercuisse Ægyptios (y), immo ne sic quidem videri paradoxon, si quis aquam graveolentem & turbidam, qualis sæpe est Nilotica, piscibus letiferam esse, tacentibus quamvis Peregrinatoribus (z), præeunte FABER (aa) statueret. Moriantur autem nec ne, perinde fuerit; sat est, si foetorem Nili e piscibus mortuis natales suos ducere crediderit cana antiquitas. -- Tum quoque observant, sæpius commemoratam Nili ab Aharone effectam metamorphosin per septem tantum dies continuasse, contra vero, vulgarem illam, testantibus POCOCKE (bb) & WANSLEBEN (cc), viginti minimum dies

---

x) Cfr. Num. XX: 5. Jes. XIX: 8. HERODOTI *Euterpe* Sect. I. 95. FABER l. c. p. 352. seqq. it. ÖDMANN l. c. p. 117, 118. & in Append. p. 21.

y) Cfr. BENJAMIN TUDEE. *Riner.* p. 117.

z) Peregrinatorum in hac parte silentium minoris esse momenti, recte in recensione operis sæpius laudati *Oedmanniani* monet illustr. MICHAËLIS, *Neue Oriental. Biblioth.* P. III. p. 62. Observat tamen LUSIGNAN (*Gesch. der Emp. p. des Ali Bey &c.* p. 12), pestem Cayri, e piscibus inundatione superata relictis putrefactisque oriri.

aa) l. c. p. 325.

bb) l. c. P. I. p. 311.

cc) *Neue Besch.* l. c. p. 164.

Videtur contradictio heic occurrere. Dicitur nempe vesi esse simile, aquam
gravescentem & turbidam piscibus esse letiferam, & statim sequentibus verbis
factorem vili e piscibus mortuis suos ducere natales. Quomodo hæc
cohererent? Posito uno, alterum non admitti potest. Si enim ob
gravescentem aquæ indolem moriuntur pisces, jam non ex mortuis
piscibus ortus est factor, quippe qui jam ante fuit etc etc.

dies perdurare. Sed neque inde robur accedit Mo-
 saico miraculo. Sciendum namque est, numerum
certum apud Hebræos sæpissime pro *incerto* adhiberi,
septenarium vero illum, utpote τελεσφορον (*dd*) & in
 summo non tantum apud Hebræos, sed & alias illu-
 striores gentes, honore habitum (*ee*), atque proinde
 quoque in ritibus mosaicis insignem (*ff*), innumeris
 Scripturæ sacræ locis indefinite occurrere (*gg*), quin
 & sub sacro hocce Judæis numero pœnas & mala sæ-
 pius repræsentari (*hh*). --- Urgent denique, Mosen,
 virum omnium consensu prudentissimum, Pharaoni
 eventum, cujus in consuetis naturæ legibus jaceret
 fundamentum, vix ac ne vix quidem, nisi se deriden-
 dum propinare voluisset, in pignus Divinæ suæ le-
 gatio-

---

dd) Cfr. PHILO JUD. *de mundi opificio* p. 24. Edit. MANGEY.

ee) Cfr. Idem *de Abrahamo* p. 5. *de mundi opif.* p. 21. item
de septenario & festis diebus paslim.

ff) Cfr. MARSHAM *Canon Chron.* p. 196.

gg) Cfr. LIGHTFOOT *Hor. Hebr. & Talm.* ad Luc. VIII. 2.
 & GLASSII *Philol. S.* p. 1258, Edit. DATHE.

hh) Cfr. HALLENBERG *Hist. anmärkn. öfver Uppenbar. Boken.*
 T. I, p. 89. & pasim ubi de numero septenario agit. —
*Pericula quoque vite fortunarumque hominum, quæ Clima-
 tæras Chaldæi appellant, gravissima quaque Septenariis fie-
 ri affirmat VARRO ap. GELLIUM Noct. Att. L. III. C. X.*
 Cfr. PHILO *de mundi opif.* p. 18. CLEM. ALEX. *Strom.*
 l. VI. p. 625. & MACROBIUS *in somn. Scipionis* L. I,
 C. VI.

gationis *potuisse* minari. Redeuntes vero in memoriam, calamitates & pernicioſa quævis naturæ phænomena, a Deo immediate puniente derivasse pietatem antiquorum populorum, imprimis Iſraëliticam (cujus rei innumera in V. T. exempla): Moſen, Pharaonis mentem ad ea, quæ vitio naturæ futura ſciret, mala advertendo, Divinorum conſiliorum *haud imprudentem* egiſſe interpretem, jure poſtulamus. Contra autem, ſi verum patravit Moſes miraculum, num Pharaonem adeo ſtupidum, vel potius mente captum, ut ad ea, quæ facta erant, minime attendens, refractario erga Iſraëlitas animo ſcenam relinquere *potuerit* maxime mirabilem (vid. *Exod. VII: 22, 23.*), cum ſpecie quadam veritatis declarabimus?

